

Stor debatt om Moralsk Opprustning og demokratisk ideologi

Hallingskog: De uforpliktende livssyns tid er forbi. Håland: Gruppen av mennesker med totalitære tilbøyeligheter langt større enn vi aner. Arnberg: Mangt blir annerledes om vi går inn for et kristent levesett.

Under titelen: Trenger demokratiet en ideologi? drøftet Studentersamfunnet i går spørsmålet som mange lot til ha en mening om. Etter tre innlegg som alle fristet til diskusjon, oppfordret man debattantene til å melde seg. Det mest usedvanlige ved møtet i går aftes var at 17 meldte seg straks. De fleste talere var inne på Moralsk Opprustning, som en av kveldens innledere, Jan Hallingskog, kanskje tydeligere enn noen annen nordmann har fått knyttet til sitt navn etter at han valgte å dra til Caux i stedet for til IUS-møtet i Praha slik overenskomsten var.

Rimelig nok ble mange innlegg, særlig dem for MRA-tilhengernes side, sterkt personlige, enkelte nærmest bekjennende. Emnet innbød til lettvinnt harsellas, en innbydelse noen talere ikke kunne stå for. Ruhr-magnater, omvendte kommunister, Buchman og mange andre fikk sine pass påskrevet under forsamlingens bifall. Ikke alle hadde noe å erstatte de fire absolutter med. At den store forsamling var interessert i det innlede talte om var helt klart.

Jan Hallingskog ga som første innleder sin definisjon på «ideologi» og foreslo denne formuleringen: et forpliktende tankesystem. Spørsmålet er så om demokratiet trenger et slikt, og om det finnes en ideologi stor nok til å samle alle og forplikte både mennesker i øst og vest. Et studium av kulturene ned gjennom tidene viser at de alle er sprunget ut av slike forpliktende systemer. De faller sammen når moralsk dekadans og relativisering av normene inntreffer. I dag kan vi kanskje si at demokratiet er de materielle interessers fellesskap.

Den største utfordring til dette demokratiet representerer kommunismen, som ifølge visse oppgaver kontrollerer 800 millioner mennesker i dag mot 200 millioner for fem år siden. Demokratiets viktigste oppgave er å svare på denne utfordringen, ellers går vi under, fordi menneskene ikke kan leve i et åndelig tomrom. Taleren slo fast at de totalitære stater er på offensiven. Han hadde følelsen av at de, når det gjelder å arbeide strategisk, ligger 50 år foran oss.

Hallingskog hevdet videre at de

uforpliktende livssyns tid er forbi og kom så inn på Moralsk Opprustning, som kan by menneskene forpliktende normer og formulere demokratiets ideologi på en måte som får folk til å leve demokratiet. Hallingskog siterte en ikke navngitt, men kjent mann som hadde sagt: Enten må vi ledes av Gud eller vi vil bli ledet av tyranner. — Det gjelder ikke å skape nye systemer, men en ny innstilling, nye mennesker.

Arild Håland erklærte seg først uenig i formuleringen av titelen og hevdet at demokratiet alltid har hatt en ideologi i den betydning han la i ordet. Hålands definisjon gikk, sterkt forkortet, ut på at en ideologi rommer visse prinsipielle målsetninger, visse måter å nå disse mål på og en forankring for målsetningene og metodene. Ett eller flere av disse vilkår har alltid vært til stede. Spørsmålet om midler og forankring har størst interesse i denne forbindelse. Uenighet er ikke svakhetstegn, men tvert imot tegn på styrke, hevdet taleren. Når det kalssiske demokratiske ideologi hadde sviktet, skyldtes det det svake psykologiske grunnlag.

Fiender av demokratier er ikke bare de som motarbeider for eksempel utvidelse av stemmeretten, men en langt større gruppe. Hvorfor er samfunnet så lite gledebringende i dag, spurte taleren. Det har vesentlig sin grunn i konkurransen som gjennomstråler nær sagt alle forhold og dominerende tilbøyeligheter hos mange. Håland nevnte en omfattende undersøkelse en gruppe forskere ved California-universitet hadde gjort og nylig publisert resultatene av. Den var et apropos til den langvarige amerikanske debatten om demokratiske og totalitære karaktertyper. Den siste gruppe danner en som er langt større enn vi vanligvis regner med, og mange mennesker som går for sanne demokrater må settes i den. Taleren fant at Moralsk Opprustning rommet en ikke ubetydelig del av de tilbøyeligheter som kjennetegner gruppen. Den dag vi slutter med å hevde at intet er absolutt rent eller sant, økte sjansene for det kompromiss som kreves for å forene motsetningene i dag.

Dette mer eller mindre skjulte

totalitære system prolongeres gjennom den innflytelse gruppen har på oppdragelsen. Gjennom oppdragelsen kan sanne venner av demokratiet også gjøre sin innflytelse gjeldende.

14_01_055

Siste innleder var Gerd Arnberg som først spurte om demokratiet trenger kristendommen. Hun hadde en følelse av at diktaturene marsjerte mens vi diskuterer og diskuterer. Kulturpessimismen maktstjeler oss. Livsangsten kan få oss til å skjelve for det ukjente og for å ta beslutninger. I dette ligger en fare.

Det er også farlig at demokratiet gir det enkelte menneske en frihet det ikke kan bære. Vanskene vil ikke bli løst om demokratiet bygges på kristne læresetninger. Vi må også ha med det viktigste i kristendommen, den kristne tro, som gir en helt ny livsinnstilling, og Guds kraft. Da folk spurte Kristus om råd i mange praktiske spørsmål, svarte han: Søk først Guds rike, så skal dere få alt det andre i tilgift. Den nye innstilling kristendommen ga sine tilhengere var en utfordring til de andre. Og så i dag står vi oppe i svære praktiske vansker.

Taleren trodde ikke på en løsning av vanskene uten ved hjelp av Guds kraft. De som velger å gå

inn for en slik løsning blir stillet overfor noe absolutt rent og hellig som må omskape dem. Det er ikke kristendommens første oppgave å redde samfunn, men taleren mente at mange ting ville bli annerledes om vi gikk inn for et kristent levesett.

På møtet sang den unge Marit Isene og fikk kraftig bifall for de Grieg-sangene og ariene hun foredro. Månedens bok var denne gang Gregorius' «Den 25. time», som John Anker Hagem talte om. Disse deltok i debatten: Per Bistrup, Baby Johannessen, Victor Schmith, Rolf Valeur, Willy Dahl, Øivind Skåthun, Per Tørtnes, Helge Johnsen, Edv. Beyer, Knut Dahle, Spurkeland, Per Simonnæs, Sveinung Melkild, Wilhelm Knudsen, Schäfer og Sverre Holthe.